

„De zeven gesprekken van Maleachi“

Zoo af en toe wordt onze schat, speciaal van praktische „stichtelijke“ lectuur nog al eens verrijkt met vertaalde import uit het buitenland. Dat zal op zichzelf niemand willen keeren, en niemand zal ook kunnen ontkennen, dat door vertaling van buitenlandsche werken meermalen een poort werd geopend, waardoor aan een ieder de gelegenheid geboden werd te genieten van goede en schoone pennevruchten van over de grenzen, die anders onbekend voor hen waren gebleven.

Maar niemand verlieze hier ook uit het oog het gevaar, dat, vooral in onzen tijd, nu de valsche profetie zich overal en op allerlei wijze openbaart, aan deze import verboden is. En het schijnt dan ook niet geheel overbodig, dat hier bij gelegenheid eens een waarschuwingseis, een „stoplicht“ opgaat, door te herinneren aan den dringenden elsch die aan overzitters gesteld dient te worden: strenge en zorgvuldige keur in datgene wat men den volke als „stichtelijke“, en daarom lezenswaardige lectuur gaat aanbieden.

Wij werden van dien elsch opnieuw overtuigd toen we dezer dagen in handen kregen het door één onzer gereformeerde predikanten uit het duitsch vertaalde boekje van den zwitserschen prediker Dr. Walter Lüthi: „De zeven gesprekken van Maleachi“ (oorspronkelijke titel: „Maleachi antwoordt den Verzagten“), zeven voor den druk eenigszins bewerkte preeken, uit het jaar 1948, over het boek Maleachi.

Wij meenen, dat in dit boek op ernstige wijze de schriftuurlijke antithese, waarin de Kerk des Heeren door God gesteld is tegenover het rijk der wereld, wordt verzwakt; en dit des te gevaarlijker, omdat het geschiedt in een vorm die waarschijnlijk niet voor een ieder aanstonds geheel duidelijk zal zijn. Het is dan ook geen wonder, dat één onzer kerkbode, waarin het boek werd aangekondigd en de schrijver geprezen om zijn groote gaven om „de boodschap der Schrift te doen hooren als de boodschap voor het heden“, het (overigens o.i. al te zwakke) voorbehoud wordt genomen, dat „eenig kritisch lezen van het boek wel geboden zal zijn“.

Eenig kritisch lezen? Wij zouden willen zeggen: laat de lezer veeleer al zijn kritisch vermogen instellen om hier de valsche profetie te onderscheiden van de ware.

Ter illustratie en kenschetsing van het boek willen we niet nagaan de verschillende plaatsen uit Maleachi's profetieën, waarvan een onjuiste exegese gegeven wordt. Al vormen deze uiteraard telkens weer den grondslag en het uitgangspunt van allerlei onschriftuurlijke voorstellingen.

Wat b.v. te denken van de verklaring die het boek op blz. 32 geeft van Mal. 1:11, den bekenden tekst, waarin de Heere tot Israël zegt: „maar van den opgang der zon tot haren ondergang zal Mijn Naam groot zijn onder de heidenen, en aan alle plaats zal Mijn Naam reukwerk toegebracht worden en een rein spijsoffer; want Mijn Naam zal groot zijn onder de heidenen, zegt de Heere der heirscharen“.

Lüthi vertaalt dezen tekst in den tegenwoordigen tijd (Mijn Naam is groot onder de volkeren en overal wordt voor Mijn Naam een reine offerande gebrand“ enz.), dus als een constatering van wat in Maleachi's dagen reeds gebeurde: de heidenen offeren nu (reeds) een rein spijsoffer den Heere, en dat in tegenstelling met de Joden die met de spijsoffers knoeien (vs 7 en 8). Op de vraag echter waarom het spijsoffer der heidenen den Heere rein is, antwoordt Lüthi: Wel, de heidenen nemen het nauw met het offeren. Hoewel zij maar een kleine Godskennis hebben (de „natuurlijke godskennis“ doet nog wonderen!) is hun Godvereering groot. In hun onwetendheid staan ze dicht bij God, dan zij, Joden, die God kent. Daarom is dat heidenoffer, die vrucht van natuurlijke godskennis, den Heere een reukwerk en een rein spijsoffer!!

Een soortgelijke gelegenheid om zijn remonstrantische synthese-theologie te ventileren vindt Lüthi bij Mal. 2:10: „Hebben wij niet allen één Vader? Heeft niet één God ons geschapen? Waarom handelen wij dan trouwelooselijk, de één tegen den ander, ontheiligende het verbond onzer vaderen?“

Het is duidelijk genoeg uit het verband, dat hier bedoeld is het Vaderschap van Gods genadebetrekking tot Israël, omdat Hij het is, Die, krachtens Zijn verbond met Abraham, Israël als Zijn volk tot het aanzijn geroepen („geschapen“) heeft. „Aan deze kindsbetrekking, waarin het volk tot den Heere staat, hebben de Israëlieten als leden van het volk deel, en in dezen zin wordt Hij hier hun al'er Vader genoemd (R'dderbos, K.V. „De kleine profeten“, III, 212).

Maar Lüthi ziet hier gesproken van Gods universele Vaderschap over alle menschen, omdat Hij aller Schepper is — maar niettemin Zich openbarende in het Verbond door Jezus Christus — en zoo is dan de stof gevonden voor een hartstochtelijke apologie voor de schoone eenheid van alle menschen, die vloekt tegen alle gedeeldheid en richtingen, waardoor wij de wereld uit elkaar laten springen.

Hoort toe, als Dr. Walter Lüthi ons onderwijst (pg. 52 e.v.) in de diepe eenheid van alle menschen, omdat

het „Verbond“ van den Vader-Schepper van allen hen eigenlijk alle vasthoudt in zijn machtigen greep:

„Hebben wij niet allen één Vader? Heeft niet één God ons geschapen?..... Dat is de vraag, die ook ons vandaag op de lippen brandt, als de vraag naar de eenheid van het menscheijk geslacht..... Het is de vraag die ten aanzien van den a-socialen toestand van het huidige menscheijk geslacht reeds uit het diepst van ons aller hart als een zucht is opgekomen: Waarom kunnen wij elkander niet verdragen? Waarom kunnen tweedrachtigen elkaar niet vinden? Waarom moet de wereld letterlijk in twee helften gespleten zijn? Hooren wij dan niet bij elkaar? Heeft God de wereld soms in twee helften geschapen, of als één geheel, dat bij elkaar behoort? Hebben wij niet allen één Vader? Heeft niet één God ons geschapen?“

Door deze vraag te stellen beantwoordt de Bode (= Maleachi, H. J. M.) haar bevestigend. Ja, de heele menscheid heeft één God en Vader, die de almachtige Schepper des hemels en der aarde is. Dit Woord van den éénen God en Vader, dit Woord moesten wij in alle hogere en lagere scholen, en in alle kinderkamers spellen..... En niet alleen Joden en Christenen, ook de Mohammedanen, ook de Boeddhisten, ook de moderne heidenen in Europa, in Amerika — wij hebben allen één Vader. Wij weten het niet allen. Wij weten het niet allen even goed. En wij weten niet allen dat God onze Vader is. En heelemaal weten we niet allen, dat het door Jezus Christus, den Zoon is (spat. van mij, H. J. M.) dat wij allen één Vader hebben.....

Maar — of we het nu weten of niet, of dat we het maar half weten, dat verandert niets aan het feit, dat wij allen één Vader hebben.....“

Na dezen lofzang op de groote, schoone eenheid van alle menschen in den éénen Vader door Jezus Christus, hooren we dan, dat de loochening van deze „waarheid“ de ellendige gedeeldheid onder de menschen heeft gebracht:

„Doch wij, die dien éénen Vader zelfs door den Zoon kennen, liefhebben en eerbied bewijzen mogen, wij Christenen hebben meer kans dit geloof te verloochenen, dan een heiden ooit gegeven is. Wanneer een christen het eenige Vaderschap van God loslaat, dan geschiedt dat tegen beter weten in. En juist doordat wij het eenige Vaderschap van God afvallig loochenen, zijn wellicht die onoverkomelijke scheidsmuren binnen de christenheid opgetrokken tusschen Roomsche- en Grieksch-Katholiek, tusschen Roomsche en Protestant. Daar zit de spijltzwam, de spijltzwam van onze bijzondere schuld als christenen. Ja, midden in één en dezelfde kerkelijke gemeente vindt men de „richtingen“, die vreemder kunnen staan tegenover elkaar dan tegenover heidenen. Zoo verloochenen juist wij het geloof in den éénen Vader door den Zoon.....“

Dit geloof aan de „eene en ondeelbare wereld“ kan men een schoone idee noemen. Maar het is meer dan slechts een idee, het gaat hier om feiten en om werkelijkheden.... Omdat God de Schepper van alles is, omdat Jezus Christus de eenige Verlosser is, omdat Hij „zit aan 's Vaders rechterhand“ en Hij daar onze Voorspraak is — daarom kent de wereld een eenheid, daarom is zij metterdaad „de eene ondeelbare wereld“, zelfs wanneer wij haar in stukken lieten springen“.

Merkwaardig: wij dachten, dat, naar de Schriften, juist de overwinning van den eenigen Verlosser, het Koningschap van Jezus Christus, Zijn „zitten ter rechterhand Gods“, „metterdaad“ de groote scheur in deze wereld had getrokken! (Luc. 12:49-53). Neen, zegt Lüthi, het is anders, maar de menschen zien het niet allemaal.

En dan gaat zijn lofzang nog verder op de alle-menschen-samen-bindende kracht van den éénen Vader, door Gods Verbond in Jezus Christus, waarvan Hij overal, tot zelfs bij Kain toe, de schoone werking ziet:

„Dat wij allen één Vader hebben, laat de Bode ons nu nog iets concreter zien, als het ware meer tastbaar. Hij weet zich in dat opzicht één met al de vorige profeten van het Oude Testament. Zoo verwoestend de spijltzwam der zonde zijn werk doet onder ons menschen en ons van elkaar los scheurt, even duidelijk laat de Heilige Schrift ons één God en Vader zien, die bij elkander houdt en verbindt. Wij staan hier voor het allergrootste wonder: tegenover ons verscheuren stelt God Zijn weer aanknoopen.“

De Bode spreekt hier aan het begin van het gesprek van „het Verbond, dat met onze vaderen gemaakt is“ (2:10). God is niet alleen bij Maleachi, maar in het heele Oude en Nieuwe Testament de God des Verbonds, de Verbondsgod. Door heel het Oude Testament heen bemerken wij een mysterieus, moelzaam binden en aanknoopen: het Verbond met Adam en Eva, het Verbond met Kain, het Verbond met Noach, het Verbond met Abraham, het Verbond met Mozes, het Verbond met David, al deze afzonderlijke Verbonden zijn in werkelijkheid geen afzonderlijke Verbonden, maar 't is één enkel Verbond, dat heenwijst naar dien Eene, die geopenbaard

is als Heer en Hoofd van het Nieuwe Verbond..... In Jezus Christus hebben wij allen één Vader“.

Genoeg. En breede commentaren zijn hierbij overbodig. Behalve een hopeloos verwarren en verwisselen van Gods Scheppers-„Vaderschap“ met Zijn Vaderschap krachtens Zijn Verbond in Jezus Christus is hier (en dat bijgevolg) een valsche eenheidsprofetie aan het woord, die alle fundamenteen wegraaft onder de Schriftuurlijke belijdenis der antithese van de vijandschap die de Heere gezet heeft tusschen het zaad der Vrouw en het zaad der slang. Hier wordt stof geleverd voor een oecumenisch sermoen, waarnaar in den Wereldraad van Kerken met genoegen geïnsterd zou worden, en waartegen de valsche profetie uit Openb. 13 geen bezwaar zal hebben.

Maar daarom ook reden genoeg voor ons om de oogen open te hebben bij het door vertalingen aan den man brengen van „stichtelijke“ lectuur uit het buitenland.

H. J. MEIJERINK.

Overdracht Rectoraat

Bij de overdracht sprak de Rector, Prof. Holwerda, over het onderwerp: „De plaats, die de HEERE verkiezen zal“. Prof. Holwerda begon met te wijzen op de betekenis van 't onderwerp voor heel de Schriftgeleuvige bestudeering van het Oude Testament. De critiek leest evenals de Gereformeerden Deut. 12 zóó, dat hier Israëls eeredienst gebonden wordt aan één heiligdom, met uitsluiting van alle andere. Van hier uit opereerend, zag Wellhausen kans 't heele beeld van Israëls geschiedenis radicaal te wijzigen. Daarom is Deut. 12 een grondprobleem ook voor een geschiedenis der openbaring in gereformeerden stijl. De aftredende Rector besprak daarop eerst de gegevens uit de vroege historische boeken, en vervolgens de altaarwet van Exodus 20, en concludeerde daaruit, dat inderdaad in den aanvangstijd een veelheid van offerplaatsen legitiem was. De vraag rijst nu, of Deut. 12 daarmee in strijd is. Deze vraag beantwoordde Prof. Holwerda ontkennend. De tekst van Deut. 12 legt nergens den nadruk op de eenigheid van altaarplaats, en laat alle ruimte voor een andere exegese. En zake-lijke overwegingen, ontleend aan den context, pleiten ervoor om de gangbare exegese van dit hoofdstuk los te laten. Het traditioneele beeld in onze kringen inzake Israëls plaats van eeredienst moet worden prijsgegeven. De winst ervan is dat zoo de weg weer wordt gebaad voor een Schriftgetrouw beeld van de geschiedenis der openbaring tegenover 't critische schema, al blijven voorschands nog een massa vragen om beantwoording roepen.

Na de vermelding der data academica, waarvan we de volgende week verslag hopen te geven, droeg Prof. Holwerda 't rectoraat over aan Prof. Jager.

Candidaats-examen

Geslaagd voor het Candidaats-examen de Heeren K. Brüning, Assendorperstraat 165, Zwolle en J. Verkade, Novaliweg, Hattem.

* „Een andere God“?

Dr. F. L. Bos houdt zich in „Kerkpost“ eveneens bezig met de door ons onder „Kerkelijk Leven“ besproken uittaling van dr. E. D. Kraan, die dr. S. J. Ridderbos bijviel in de qualificatie van „den God van den Bijbel“ als „altijd royaal“. In reactie daarop schrijft dr. F. L. Bos:

Zulke uitspraken acht ik hoogst gevaarlijk. „Een ander Godsbeeld“, „een andere voorstelling en beschouwing aangaande God“, „de God van Schilders theologie“: zulke termen suggereren niets minder dan dat het geloof in de enige waarachtige God in het geding is. Geloven we niet meer in dezelfde God, die zich in zijn Woord geopenbaard heeft? Willen we niet meer allemaal met elkaar naspreken, wat de Heere van Zichzelf zegt in zijn Zelfopenbaring? Houdt men er onder ons particuliere „begrippen“, „voorstellingen“ en „beschouwingen“ over God, dat is: een God van eigen gedachten op na? Moeten we elkaar zó, met dergelijke suggesties, te lijf?

Hierin is een geluid, dat ik kan, en dan ook graag wil waardeeren.

Maar nu komt er iets, waarbij ik een korte kantteekening moge plaatsen:

Onlangs hoorde ik in eigen kring iets dergelijks zeggen. Toen heette het: Ridderbos (Sr) heeft een andere God. Ik heb daartegen toen geprotesteerd. Maar hier doe ik het ook.

Zijn de gevallen gelijk? Ik geloof het niet. Ik acht het waarschijnlijk, dat dr. Bos het oog heeft op een theoloog, die van meening was, dat „de God“ van het Praeadvies (en van de besluiten van '42) tegenstrijdig was. Zelf herinner ik me, hoe destijds door de synodale commissie, die de z.g. „leerpunten“ had te bespreken, is vastgesteld, dat God niet van dezelfde zaak tegelijk ja en neen kan zeggen. Daar was ondergeteekende, schrijver van een boek over een stuk der begripsgeschiedenis van „het paradoxe“, uiteraard bij mee. Maar toen de commissie verder ging, wilde zij uit deze juiste stelling een (afwijzende) conclusie trekken in één richting (in de richting n.l. van iemand, die aan de leidende figuren der V.U. niet welgevallen was). Ik zei toen: één van beide: wij moeten blijven staan bij die éne juiste uitspraak, en dan verder aan ieder overlaten, hoe hij daarmee voorts werken wil, of anders: in-